

Nájomná zmluva so Zemou

***Preambula** – Na Zemi prekypujúcej životom sa ľudia objavili na konci tretohôr. Živej prírode, ktorej boli evolučne prispôbení, filozoficky rozumieť nemohli. Ľudská psychika, ktorá riadila proces dobývania prírody, bola nastavená na ľahostajnosť k širším súvislostiam a k vzdialenejšej perspektíve. Dnes sme už Zem dobyli a obsadili, tkanivo jej života sme narušili obrábanou pôdou, zovreli diaľnicami a mestami, zatlačili stavbami, betónom a asfaltom. Napriek tomu bude však o našej druhovej existencii rozhodovať príroda. Aby sme predčasne nevyhynuli, potrebujeme zastaviť expanziu kultúry, uzavrieť nájomnú zmluvu so Zemou.*

1. Zem je v našej galaxii – v mliečnej dráhe – zrejme jedinou živou planétou. Táto planéta, ktorá je prirodzeným domovom všetkých svojich, navzájom od seba závislých živých bytostí, nemôže patriť žiadnej z nich: žiadnej populácii, ani biologickému druhu. Nemôže patriť ani človeku ako druhu, ktorý vytvára kultúru. Sme dočasnými nájomníkmi Zeme.

2. Život je veľkým experimentom kozmickej evolúcie na našej planéte. V živých systémoch je obsiahnuté a jazykom nukleových kyselín aj priamo zapísané fantastické množstvo prirodzenej informácie. Vymieranie biologických druhov spôsobené kultúrou je preto nielen zbytočnou biologickou stratou, ale aj nenahraditeľnou stratou informačnou.

3. Kultúra je planetárnym výtvorom človeka ako druhu. Prirodzená evolúcia jej prostredníctvom akoby testovala nielen adekvátnosť ľudského diela hostiteľskému prostrediu Zeme, ale aj vyspelosť biologickej konštrukcie človeka. Testuje ľudskú prirodzenosť: odvážnu kreativitu človeka a jeho pokoru pred staršími a rozsiahlejšími tvorivými silami vesmíru.

4. Konflikt kultúry s prírodou, ktorý vyvoláva úbytok prirodzeného prostredia Zeme, nemôže zničiť prírodu, ale kultúru. Ak máme túto existenčnú krízu prežiť, musíme prírode vedome ustúpiť, musíme naturalizovať protiprirodnú duchovnú i materiálnu kultúru. Predpokladá to zmenu štruktúry, rozsahu a stratégie kultúrneho systému, nie zmenu človeka ako organizmu.

5. Globalizovaná kultúra znehodnocuje aj tradičnú štruktúru a obsah školského vzdelávania. Škola nám aj dnes dáva mnoho užitočných poznatkov pre život, ale v senzitívnej fáze ľudskej ontogenézy, v ktorej sa poznanie relatívne ľahko spája s hodnotami, nerozvíja myslenie založené na úcte k prírode. Zo školy nevieme, čo je príroda a prirodzená evolúcia, nevieme, že človek po svojom vzniku takisto zapálil evolúciu – jemu samému potenciálne nebezpečnú protiprírodnú evolúciu kultúrnu.

6. Technický pokrok, ktorý bol dlho synonymom ľudského vzostupu, sa stáva jeho hrozbou. Znehodnocuje aj sebazáchovnú rolu tradičnej ľudskej pokory. Už sa nemožno spoliehať na vrodenú pokoru nepatrného človeka pred mohutnými silami prírody, ale len na pokoru filozoficky zdôvodnenú, vyplývajúcu z rozpoznania deštruktívnych účinkov našej hrubej civilizačnej sily na jemné pradio pozemského života.

7. Človek je prvý raz zodpovedný za svoju druhovú existenciu. Pochopenie a prijatie tejto zodpovednosti však závisí od opustenia úzkych morálnych, fyzikálnych a technických hľadísk, vyžaduje biologický a medicínsky prístup, predpokladá evolučne ontologický pohľad na svet. Zrejme iba ten môže nezastvenej verejnosti ukázať, že ľudská druhová existencia stojí a padá s rozsahom, integritou a evolučne dosiahnutou vyspelosťou biosféry. V rozvrátenej biosfére nebude ani človek prírodou chráneným druhom.

Čoraz väčšia časť našich ťažkostí vzniká z toho, že jednotlivci aj inštitúcie konajú a rozhodujú podľa zastaraného obrazu sveta, v rozpore s princípmi obojstranne výhodnej nájomnej zmluvy so svojim prirodzeným domovom. Preto sa obraciame nielen na intelektuálnu verejnosť, filozofov, politikov a právnikov, ale aj na všetkých zodpovedných občanov: žiadajte uzatvorenie a dodržiavanie dlhodobej novej zmluvy so Zemou. Ak kultúra neponechá prirodzenej evolúcii zámerne istú časť planéty, ľudia nebudú môcť využiť rámcovo biologicky stanovený čas svojej druhovej existencie.